

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní Mgr. Kateřinou Peroutkovou ve věci

žalobkyně: J. K., narozená dne X.
bytem X.

proti

žalovanému: Ministerstvo práce a sociálních věcí
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 5. 2020 č.j. MPSV-2020/102639-911

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobou podanou včas u Městského soudu v Praze se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 5. 2020 č.j. MPSV-2020/102639-911 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo podle ustanovení § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) zamítnuto odvolání žalobkyně a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky pro hlavní město Prahu (dále jen „správní orgán I. stupně“) ze dne 17. 1. 2020 č.j. 1194/2020/AAL (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), kterým nebyla žalobkyni přiznána dávka mimořádné

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje ve výši 6 000 Kč (částka na uhrazení životních potřeb v měsíci prosinci 2019).

II. Obsah žaloby

2. Žalobkyně v žalobě namítala, že v celém správním řízení došlo k těžkým vadám, výzva ze dne 6. 12. 2019, která vyžadovala údaje k doplnění, je nezákonná včetně chybného poučení, jsou na ní pozměněné údaje (v adrese správního orgánu, a další). Žalobkyně se ke správnímu orgánu I. stupně dostavila dne 30. 12. 2019 a požadované údaje doložila, v protokolu ze dne 30. 12. 2019 však chybí záznam o poučení a záznam o poskytnutí poradenství; žalobkyni nebylo v řízení poskytnuto právní ani sociální poradenství. Byly porušeny též základní zásady správního řízení, příslušný sociální pracovník nebyl na její žádost vyměněn. Dávky pomoci v hmotné nouzi (příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení) za měsíc leden 2019 neobdržela v lednu, kdy bylo vydáno prvostupňové rozhodnutí, nýbrž až v únoru 2019, žalobkyně tak v té době nebyla sociálně zabezpečena a vznikaly jí dluhy.
3. Prvostupňové rozhodnutí trpí různými nedostatky, nebyly mj. zjišťovány skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, v době správního řízení trpěla hmotnou nouzí, došlo k chybám při doručování prvostupňového rozhodnutí a výše jejího příspěvku na bydlení v měsíci prosinci nebyla ve výši 2 333 Kč. Nesouhlasila ani s napadeným rozhodnutím, které nenapravilo tvrzené nedostatky rozhodnutí prvostupňového, nebyla zohledněna sociální situace žalobkyně. Od května 2019 nebyla správními orgány přijata opatření k nápravě, na jednání úřadů neúspěšně podávala stížnosti k Úřadu práce ČR – generálnímu ředitelství i k žalovanému.
4. Žalobkyně dále zrekapitulovala tvrzené nedostatky ve věcech doplatku na bydlení a vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání, a to včetně incidentu s pracovníky úřadu práce dne 25. 9. 2019, jemuž asistovala policie, a incidentu z 14. 10. 2019. V prosinci 2019 obdržela dávky pomoci v hmotné nouzi i za listopad 2019, před tím nebyla sociálně zabezpečena a v důsledku toho jí v listopadu 2019 vznikly dluhy, dostala se do tíživé sociální situace, mohla přijít o své zázemí, správní orgán I. stupně její situaci dlouhodobě neřešil. Přitom v akutním stavu hmotné nouze byla od 13. 5. 2019, dávky pomoci v hmotné nouzi neobdržela ani v měsíci lednu 2020. Žádost o mimořádnou okamžitou pomoc nebyla posouzena dle všech skutečností a nebyla reflektována daná mimořádná událost žalobkyně, tato dávka byla pro žalobkyni poslední záchrannou sítí.
5. Ohledně napadeného rozhodnutí namítla, že bylo doručené v nezákonné lhůtě a doručování trpí i dalšími nedostatky, opakovaně bylo použito úřední razítko č. 72, nebyly dodrženy předpisy o ochraně osobních údajů ani instrukce vydané žalovaným. Napadené rozhodnutí bylo vydáno v nezákonné lhůtě. Navrhla provedení důkazu správním spisem a dalšími listinami.
6. Na základě výše uvedeného žalobkyně navrhla napadené rozhodnutí zrušit a vrátit věc žalovanému k dalšímu řízení.
7. Ve své replice z 29. 11. 2020 žalobkyně uváděla okolnosti nesouvisející s vyjádřením žalovaného ani s projednávanou věcí, dále zopakovala svá žalobní tvrzení. S vyjádřením Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

žalovaného se neztotožnila, v době podání žádosti o mimořádnou okamžitou pomoc byla v hmotné nouzi a v tíživé sociální situaci, nedostala od státu žádnou finanční pomoc a nebyla jí poskytnuta právní a sociální pomoc.

III. Vyjádření žalovaného

8. Žalovaný se k žalobě vyjádřil, když po rekapitulaci dosavadního průběhu řízení vyslovil s žalobou nesouhlas. Žalobkyni mimořádná okamžitá pomoc nenáleží, neboť nejsou splněny podmínky ust. § 2 odst. 5 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 111/2006 Sb.“). Žalobkyni byl od listopadu 2019 přiznán doplatek na bydlení (ve výši 2 330 Kč) i příspěvek na živobytí (v částce 3 410 Kč), přitom právě příspěvek na živobytí je určen na základní životní potřeby, na něž žalobkyně žádá dávku okamžité pomoci. Základní životní potřeby žalobkyně jsou zabezpečeny formou opakovaných dávek pomoci v hmotné nouzi, proto žalovaný neshledal důvody pro poskytnutí mimořádné okamžité pomoci na úhradu nezbytného jednorázového výdaje. Výdaj, jehož úhradu žalobkyně žádá, není mimořádným ani nezbytným výdajem ve smyslu § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, žalobkyně tak z uvedeného důvodu není osobou v hmotné nouzi ve smyslu tohoto ustanovení. Správní orgán I. stupně nepochybil, zrušení prvostupňového rozhodnutí není namístě, neboť správní orgán I. stupně zcela jednoznačně vyhodnotil, proč dávku nepřiznal. Žalovaný navrhl žalobu zamítnout.

IV. Obsah správního spisu

9. Ze správního spisu bylo zjištěno, že dne 2. 12. 2019 žalobkyně požádala o mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu životních potřeb v měsíci prosinci 2019 ve výši 6 000 Kč.
10. Dne 6. 12. 2019 byla žalobkyni zaslána výzva k doložení dokladu o výši měsíčních příjmů za prosinec 2019 a prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech. Požadované doklady doložila dne 30. 12. 2019.
11. Prvostupňovým rozhodnutím ze dne 17. 1. 2020 nebyla žalobkyni dávka mimořádné okamžité pomoci přiznána. Správní orgán I. stupně citoval ust. § 2 odst. 5 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb., v odůvodnění dále uvedl, že žalobkyně podala dne 4. 11. 2019 novou žádost o příspěvek na živobytí, který jí byl dne 10. 12. 2019 přiznán ve výši 3 410 Kč, dne 11. 12. 2019 jí byl přiznán i doplatek na bydlení ve výši 2 330 Kč, v této výši byly obě dávky žalobkyni vyplaceny v prosinci 2019; žádost o poskytnutí mimořádné okamžité pomoci na úhradu jednorázového výdaje je nedůvodná, neboť žalobkyně je měsíčně pokryta opakovanými dávkami pomoci v hmotné nouzi – příspěvkem na živobytí (za listopad a prosinec 2019 byla žalobkyni vyplacena dávka dne 10. 12. 2019 a dne 16. 12. 2019, pokaždé ve výši 3 410 Kč) a doplatkem na bydlení (za prosinec 2019 byla žalobkyni vyplacena dávka dne 16. 12. 2019 ve výši 2 333 Kč); dávka pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí je určena na základní životní potřeby a žalobkyni byla z důvodu pracovní neschopnosti vyplacena v plné výši 3 410 Kč. Správní orgán I. stupně závěrem konstatoval, že situaci žalobkyně neshledává mimořádnou, a proto není namístě její žádosti vyhovět.
12. Žalobkyně podala proti prvostupňovému rozhodnutí dne 5. 2. 2020 odvolání.

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

13. Napadené rozhodnutí bylo vydáno dne 19. 5. 2020, žalovaný po shrnutí dosavadního průběhu řízení uvedl, že v prvostupňovém rozhodnutí neshledal pochybení, jež by odůvodňovalo jeho změnu nebo zrušení. Po citaci rozhodné právní úpravy a popisu obsahu správního spisu dále konstatoval, že nenastal důvod, aby byla žalobkyni dávka mimořádné okamžité pomoci přiznána. Žalobkyně je příjemkyní opakovaných dávek pomoci v hmotné nouzi – příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení, její životní potřeby jsou zabezpečeny formou těchto dávek. Žalovaný uzavřel, že ohledně výdaje, o jehož úhradu žalobkyně požádala, souhlasí se správním orgánem I. stupně, neboť se nejedná o nezbytný výdaj ve smyslu ust. § 2 odst. 5 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb., a proto nelze žalobkyni považovat za osobu v hmotné nouzi dle tohoto ustanovení, z tohoto důvodu tudíž žalobkyni nevznikl dle ust. § 36 odst. 1 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi nárok na mimořádnou okamžitou pomoc.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

14. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů a vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu podle ustanovení § 75 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“). Po provedeném řízení dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
15. Soud ve věci rozhodl bez jednání, protože s tímto postupem vyslovili souhlas účastníci ve smyslu ustanovení § 51 odst. 1 s.ř.s.
16. Podle ustanovení § 36 odst. 1 písm. b) zákona č. 111/2006 Sb. *nárok na mimořádnou okamžitou pomoc má osoba uvedená v § 2 odst. 4 a 5, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi.*
17. Podle ustanovení § 2 odst. 5 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb. *za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázání ztrátě osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu.*
18. Zákon o pomoci v hmotné nouzi upravuje dva typy dávek k zajištění základních životních podmínek fyzických osob, a to dávky měsíčně se opakující (příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení) a dávky jednorázové označované souhrnně jako dávka mimořádné okamžité pomoci. Příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení jsou základními prostředky k zajištění osob nacházejících se v hmotné nouzi. K zajištění základních životních potřeb, nestačí-li k tomu dávky výše uvedené, lze přiznat v případě mimořádných okolností ještě další, jednorázovou dávku mimořádné okamžité pomoci. Tato dávka má hradit výdaje „jednorázové a v podstatě nahodilé“ (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2013, č.j. 3 Ads 87/2012-39, ze dne 23. 11. 2011, č.j. 3 Ads 113/2011-46, ze dne 18. 9. 2013, č.j. 6 Ads 39/2013-29, ze dne 20. 11. 2013, č.j. 3 Ads 7/2013-31, či ze dne 17. 4. 2014, č.j. 4 Ads 27/2014-28).
19. Mimořádná okamžitá pomoc ve smyslu ust. § 36 odst. 1 písm. b) s odkazem na § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi je jednorázovou dávkou pro osoby, které Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

se nacházejí ve výjimečné situaci vyžadující bezprostřední pomoc. Musí se jednat o osobu, která nemá dostatečné finanční prostředky ani majetek, aby mohla nepříznivou situaci řešit vlastními silami. Zároveň je tato dávka koncipována jako subsidiární a její poskytnutí tak přichází v úvahu jen tehdy, pokud prostředky k úhradě nezbytných nákladů nelze získat jinak. Jde o dávku fakultativní, jejíž poskytnutí je závislé na správním uvážení orgánu pomoci v hmotné nouzi, nárok na tuto dávku vzniká až samotným rozhodnutím o jejím přiznání. Nejedná se o dávku, která by byla určena k úhradě nákladů na bydlení, k tomu jsou primárně určeny jiné dávky, a to příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení. V rozsudku ze dne 22. 4. 2021, č.j. 9 Ads 250/2020 – 40, pak Nejvyšší správní soud konstatoval: „*Tato dávka je však fakultativní a její přiznání je ponecháno na správním uvážení příslušného správního orgánu. Nárok na ni vzniká až rozhodnutím o jejím přiznání. Účelem této dávky je bradit výdaje „jednorázové a v podstatě nahodilé“ (srov. např. rozsudky NSS ze dne 15. 5. 2013, č. j. 3 Ads 87/2012 - 39, ze dne 23. 11. 2011, č. j. 3 Ads 113/2011 - 46, č. 2582/2012 Sb. NSS, ze dne 18. 9. 2013, č. j. 6 Ads 39/2013 - 29, ze dne 20. 11. 2013, č. j. 3 Ads 7/2013 - 31, či ze dne 17. 4. 2014, č. j. 4 Ads 27/2014 - 28).*“

20. Z judikatury Nejvyššího správního soudu je rovněž zřejmé, že správní orgán nejprve posoudí charakter požadované mimořádné okamžité pomoci, tedy to, zda se vůbec jedná o úhradu nezbytného jednorázového výdaje. Až poté případně přistoupí k posouzení příjmů, majetkové a sociální situace žadatele (blíže vizte rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 1. 2011, č. j. 3 Ads 126/2010 - 70).
21. Soud shledal, že žalobkyní požadovaný výdaj za nijak nespecifikované „životní potřeby“ pod ust. § 2 odst. 5 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb. podřadit nelze, neboť není spojen s náhle vzniklou jednorázovou situací vyžadující k jejímu překlenutí okamžitou finanční pomoc. U žalobkyně nejsou splněny podmínky nepředvídatelnosti a jednorázové potřeby, neboť jde o úhradu soustavných a pravidelných výdajů. Žalobkyni byly přitom za měsíc prosinec 2019 přiznány příspěvek na živobytí i doplatek na bydlení a tyto dávky jí byly v měsíci prosinci 2019 i vyplaceny (příspěvek na živobytí jí byl v prosinci 2019 vyplacen i za měsíc listopad 2019).
22. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 15. 5. 2013, č.j. 3 Ads 87/2012-39: „*Příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení jsou základními prostředky k zajištění osob nacházejících se v hmotné nouzi a jedná se o dávky obligatorní, tedy takové, na něž vzniká nárok splněním podmínek stanovených zákonem. K výplatě se však přiznávají od prvního dne měsíce, v němž bylo zahájeno řízení o dávku. K zajištění základních životních potřeb, nestačí-li k tomu dávky výše uvedené, lze pak z důvodů stanovených zákonem přiznat v případě mimořádných okolností ještě další, jednorázovou dávku.*“ A dále: „*Z žádosti o dávku uložené ve správním spisu je zřejmé, že stěžovatelka o ni požádala z důvodu potřeby zajistit stravování, oblečení a náklady na užívání bytu. Jedná se tedy vesměs o potřeby, které by měly být v případě hmotné nouze žadatele zajišťovány prostřednictvím dávek opakovaných.*“
23. Obdobně je tomu v případě žalobkyně, která má podle zákona č. 111/2006 Sb. možnost svou dlouhodobě nepříznivou situaci stran životních potřeb řešit pomocí opakovaných dávek primárně k tomu určených, tj. příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení, žádné mimořádné okolnosti pak v dané věci netvrdila. Žalovaný uvedl správně, že náklady na životní potřeby nejsou v projednávaném případě nezbytným výdajem ve smyslu ust. § 2 odst. 5 zákona č. 111/2006 Sb., postupovat cestou hrazení jednorázové

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

částky žalobkyni v rámci mimořádné okamžité pomoci tudíž nelze. Žalovaný tak z hlediska ust. § 2 odst. 5 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb. meze správního uvážení nepřekročil, své rozhodnutí též dostatečně odůvodnil.

24. Lze shrnout, že správní orgány se dostatečně vypořádaly se zjištěným skutkovým stavem, z jejich rozhodnutí je zřejmé, o jaká kritéria své úvahy opřely, přičemž tato kritéria vycházejí z příslušné právní úpravy a judikatury, nejedná se o rozhodnutí svévolná. Odůvodnění obou správních rozhodnutí jsou srozumitelná a z hlediska povahy dané věci dostačující.
25. K námitce týkající se výzvy ze dne 6. 12. 2019 soud uvádí, že jí nezákonnou neshledal, a to ani z hlediska obsaženého poučení, které je v souladu s § 49 odst. 5 zákona č. 111/2006 Sb., neshledal ani, že by její vyhotovení vykazovalo změny či jiné formální nedostatky. Soud též konstatuje, že protokol o ústním jednání ze dne 30. 12. 2019 obsahuje vše podstatné, žalobkyně právní ani sociální poradenství přímo nežádala a v průběhu správního řízení byla o všem zásadním poučena, žádost žalobkyně pak byla řádně posouzena v souladu s procesními ustanoveními i základními zásadami správního řízení, ze správního spisu ani nevyplývá nic, proč by měl být konkrétní sociální pracovník vyměněn.
26. Dále soud konstatuje, že prvostupňové rozhodnutí bylo řádně doručeno žalobkyni, která si jej dne 3. 2. 2020 osobně vyzvedla. Rovněž napadené rozhodnutí bylo žalobkyni řádně doručeno, dne 3. 6. 2020 si jej převzala a podala proti němu včasnou žalobu. Ani případné překročení lhůty pro vydání napadeného rozhodnutí by nemohlo mít vliv na jeho zákonnost, neboť zákonem stanovené lhůty jsou pouze pořádkové. O pravosti úředního razítka na napadeném rozhodnutí též není důvod pochybovat, číslo „72“ na něm neoznačuje konkrétního úředníka, ale pořadové číslo razítka, což je v souladu se zákonem.
27. Pokud jde o výhrady žalobkyně týkající se jiných řízení a namítané incidenty s úředníky, policisty a pracovníkem bezpečnostní služby, soud se jimi v daném řízení nijak nezabýval, neboť se předmětného správního řízení o přiznání dávky mimořádné okamžité pomoci netýkají, jsou k němu mimoběžné a nemůžou mít vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí. Z obsahu žaloby ani nebylo zřejmé, že by žalobkyně navrhovala podrobit i tato rozhodnutí samostatnému soudnímu přezkumu. Ze stejných důvodů soud neprováděl dokazování listinami uvedenými v žalobě, které nejsou obsahem daného správního spisu, neboť se týkají jiných správních řízení a na zákonnost napadeného rozhodnutí nemohou mít vliv. Obsah správního spisu pak poskytoval zcela dostatečný podklad pro zjištění skutkového stavu.
28. Ze všech výše uvedených důvodů soud žalobu podle ustanovení § 78 odst. 7 s.ř.s. jako nedůvodnou zamítl.
29. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle ustanovení § 60 odst. 1 a 2 s.ř.s. Žalobkyně neměla ve věci úspěch, proto jí náhrada nákladů řízení nenáleží, a žalovanému nenáleží podle zákona.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.

soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 26. května 2022

Mgr. Kateřina Peroutková, v. r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje L. H.